

світопорядок. Тому, сьогодні є нагальна необхідність у перегляді умов Договору у бік кардинального зменшення ядерної зброї. Це необхідно для забезпечення безпеки світу, адже застосування ядерної зброї свідчитиме про початок Третьої світової війни.

Список використаних джерел

1. Заболотна М. В. Створення міжнародного режиму нерозповсюдження ядерної зброї (середина XX – початок XXI століття). *Гілея: науковий вісник*. 2014. Вип. 85. С. 96-103.
2. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї від 1 липня 1968 року. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_098. (дата звернення: 02.06.2022).
3. Тимченко Л. Д. Міжнародне право : підручник. Київ: Знання, 2012. 631 с.

Кот В. В., здобувач вищої освіти 3 курсу, група АЮ-191

Науковий керівник – **Сенченко Н. М.**, к.ю.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ЗМІН ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ У ЗВ'ЯЗКУ З ВВЕДЕННЯМ ВОЄННОГО СТАНУ

Відкрита війна Російської Федерації щодо проти України, що почалася 24 лютого 2022 року зумовила необхідність пристосування чинного Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК, Кодекс) до нових реалій життя. Тому Верховною Радою України було досить швидко розроблено та прийнято відповідні зміни до КПК, що давали можливість забезпечити нормальне функціонування органів досудового розслідування та суду в умовах воєнного стану.

Основні зміни до КПК були внесені такими законами: Законом про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо додаткового регулювання забезпечення діяльності правоохоронних органів у складних умовах воєнного стану (далі – Закон №2111-IX) [1] та Законом України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану» (далі – Закон № 2201-IX) [2]. Їх метою було удосконалення кримінального провадження в умовах введення в Україні воєнного або надзвичайного стану. Кардинальні зміни торкнулися досудового розслідування та здійснення судового провадження.

Так, відтепер під час воєнного стану проведення слідчих (розшукових) дій у нічний час допускається без відповідних обмежень. Участь понятих у проведенні окремих процесуальних дій, де їх участь є обов'язковою можна проводити без їх залучення. Проте це можливо лише за наявності об'єктивних умов: 1) такі дії неможливі в умовах воєнного стану; 2) якщо існує реальна або потенційна небезпека для життя та здоров'я таких осіб. Важливою умовою є обов'язковість фіксування ходу такої слідчої дії шляхом здійснення безперервного відеозапису. Допит може проводитися за умови безперервного відеозапису з залученням захисника у дистанційному форматі. Проте, якщо захисник не перебуває безпосередньо на місці події, то таким чином адвоката буде позбавлено можливості ефективно виконувати свої обов'язки, а відтак, постає реальна загроза порушення прав людини слідчими органами. Обмеження такого роду призводять до порушення права на захист підозрюваного, обвинуваченого, що передбачене ч.2 ст.63 *Конституції України, та звужують гарантії діяльності адвокатури. При цьому, права і свободи, передбачені ст. 63 Основного Закону, не можуть бути обмежені, в тому числі в умовах воєнного або надзвичайного стану (ч. 2 ст. 64 Конституції України) [3].*

Законом № 2201-IX [2] доповнено перелік підстав для зупинення досудового розслідування за наявності певних об'єктивних причин, що унеможливають його продовження в умовах воєнного стану (перелік таких причин ст.280 КПК України не містить, тож у кожному випадку все буде залежати від внутрішнього переконання прокурора при

прийнятті ним процесуального рішення). Якщо проаналізувати п.3 ч.1 ст.615 Кодексу [4], то для того, щоб зупинити досудове розслідування за п.4 ч.1 ст.280 Кодексу потрібно: 1) прокурору прийняти вмотивовану постанову; 2) викласти в ній відповідні обставини, що призвели до ухвалення процесуального рішення. При цьому на прокурора покладається обов'язок вирішити питання про продовження строку тримання під вартою, у випадку застосування відповідного заходу процесуального примусу. Проте, зміни, що стосуються п.4 ч.1 ст.280 КПК України не вирішують питання, яке процесуальне рішення можна прийняти за умови неможливості завершити досудове розслідування та звернутися до суду відповідно з обвинувальним актом, клопотаннями про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, або про звільнення особи від кримінальної відповідальності. Змін зазнало і судове провадження в умовах воєнного стану, так тепер суддя може прийняти рішення про здійснення судового засідання у режимі відео конференції навіть за наявності заперечення обвинуваченого, яке до уваги не приймається. Проте, важливо зазначити, що таке рішення може бути прийнято у випадку крайньої потреби і якщо питання в інший спосіб вирішити неможливо та за наявності стабільного зв'язку. Важливих змін зазнали і заходи процесуального примусу в умовах воєнного стану. Так, ухвала слідчого судді або постановою прокурора про тримання під вартою, що прийнята в умовах воєнного стану може бути продовжена до 1 місяця відповідно керівником органу прокуратури (за умови, що він виконує повноваження слідчого судді у випадку наявності відповідних об'єктивних підстав для цього) за клопотанням прокурора або слідчого погодженого з прокурором. Проте, такий строк може бути продовжуватися неодноразово в межах загальних строку досудового розслідування, що фактично не відповідає положенням ч.3 ст.197 КПК України, оскільки в останній міститься обмеження щодо загального строку тримання під вартою, в той час як за умови введення воєнного стану особа може перебувати під вартою аж до його закінчення (що може становити невизначений термін). Повідомлення про підозру затриманій особі в умовах воєнного стану може бути вручено в межах 72 годин після затримання, а у випадку якщо воно не вручено, то така особа підлягає негайному звільненню. До строків досудового розслідування не зараховується строк воєнного стану, за умови не повідомлення жодній особі про підозру до його введення. Найбільше суперечностей викликає п.6 ч.1 ст.615 КПК України. Відтепер строк затримання без ухвали слідчого судді, суду або постанови керівника органу прокуратури (за умови виконання ним повноважень слідчого судді) під час воєнного стану становить не більше 260 годин з моменту затримання. Така особа має бути доставлена до слідчого судді, суду або керівника органу прокуратури не пізніше 260 годин для обрання певного запобіжного заходу або повинна бути негайно звільнена [4]. Дана норма викликає багато питань, щодо відповідності положенням ст.29 Конституції України, оскільки в останній вказано, що до особи має бути обрано запобіжний захід протягом 72 годин з моменту затримання, а якщо цього не відбулося, то така особа має бути негайно звільнена.

Через військову агресію Російської Федерації щодо України КПК було змінено та адаптовано до сучасних умов. Проте характер таких змін викликає занепокоєння, оскільки можна прослідкувати поступову тенденцію до звуження гарантованих Конституцією та законами України прав в умовах воєнного стану, особливо тих, що навіть за умови його введення не можуть бути обмежені. Певні зміни є цілком очікуваними, оскільки усувають вже існуючі прогалини в законодавстві, в той час як інші зміни навпаки звужують процесуальні права, характеризуються недосконалістю визначення або ж суперечать один одному.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України "Про попереднє ув'язнення" щодо додаткового регулювання забезпечення діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану: Закон України від 03.03.2022 р. № 2111-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2111-20#n5> (дата звернення: 12.06.2022).

2. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану: Закон України від 14.04.2022 р. № 2201-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2201-20#n2> (дата звернення: 12.06.2022).

3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. с. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 12.06.2022).

4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України, 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 12.06.2022).

Кот В. В., здобувач вищої освіти 3 курсу, група АЮ-191
Науковий керівник – **Шестак Л. В.**, к.ю.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

Одним з найважливіших способів захисту прав та законних інтересів осіб, що зазнали протиправного впливу в земельних правовідносинах є контроль з боку відповідних державних органів або органів місцевого самоврядування за дотриманням відповідного земельного законодавства. Виявлення та притягнення до відповідальності винних осіб слугує найкращим механізмом захисту порушених прав та утворює законність та правопорядок у суспільстві. Проте, щоб такий механізм ефективно працював необхідно мати достатньо ефективне та точне законодавство, яке буде виконуватися незалежно від політичної ситуації в країні та без різноманітних корупційних факторів, яких наразі в нашій країні достатньо. Законодавство про адміністративну відповідальність у сфері земельних відносин на сьогодні потребує суттєвих доопрацювань зважаючи на те, що Україна нарешті наблизилася до завершення земельної реформи, що триває вже близько 30 років. Проте, до змін законодавства потрібно ставитися досить серйозно, адже неправильно виписана диспозиція статті може допомогти особі уникнути відповідальності або її діяння просто не буде підпадати під дію закону, оскільки воно не визнається протиправним, але за своїм змістом створює негативні наслідки, а надто м'які санкції не сприяють створенню правомірної поведінки.

Вітчизняні науковці вважають, що на цей час у сфері охорони та використання земельних ресурсів спостерігається стійка тенденція до погіршення ситуації, адже земельні питання набули особливо вагомого значення в останні десятиліття. Так, Пахомов В. В. та Музичок О. М. вважають самовільне зайняття земельної ділянки, використання земель не за цільовим призначенням або з порушенням природоохоронного режиму їх використання, прийняття органами державної влади та місцевого самоврядування неправомірних рішень щодо регулювання земельних відносин найпоширенішими правопорушеннями в галузі земельних ресурсів [1, с.199]. Якщо звернути увагу на останні зміни в Кодексі України про адміністративні правопорушення (далі – КУАП), то фактично можна констатувати, що відповідальність громадян, розміри штрафів та інші види адміністративних стягнень або не змінювалися, або не додавалися починаючи з 2011 року. Однак, певні зміни були внесені в такі статті, як ст. 53 (лише додано примітку, що положення статті не застосовуються в разі заростання чагарниками і дрібноліссям деградованих та малопродуктивних земель, що потребують консервації та призначені для заліснення), ст. 53⁻³, 53⁻⁵ (в частині опису диспозиції статті), ст. 55 (виключено ч.2) і ст.56 (зазнала кращих змін ніж інші, доповнено новою диспозицією). Вони були внесені в рамках реформування земельного законодавства щодо відкриття ринку землі Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» [2].

Не зважаючи на всі зміни, що були внесені у 2020-2021 роках, фактично можна констатувати, що відповідальність не посилено. Зважаючи на те, що доходи громадян у порівнянні з десятирічним терміном зросли достатньо високо, то можна констатувати, що